

2. Η μεταβατική εποχή: οι έριδες για το ζήτημα των εικόνων

α) Ορισμός, πρωτεργάτες και παράγοντες της εικονομαχίας.

1. **Εικονομαχία** ήταν η πνευματική κίνηση που διήρκησε από τις αρχές του 8^{ου} έως τα μέσα του 9^{ου} αιώνα και αφορούσε το ζήτημα αν η λατρεία των εικόνων ήταν σύμφωνη με τις παραδόσεις της Ορθοδοξίας.
2. **Εικονομάχοι αυτοκράτορες** ήταν:
  - ο **Λέων Γ'** (714-741) και
  - ο **Κωνσταντίνος Ε'** (741-775).

Επηρεάστηκαν από τις **ανεικονικές αντιλήψεις** των ιουδαίων και μουσουλμάνων → απέρριπταν τη λατρεία των εικόνων ως ειδωλολατρική εκδήλωση.

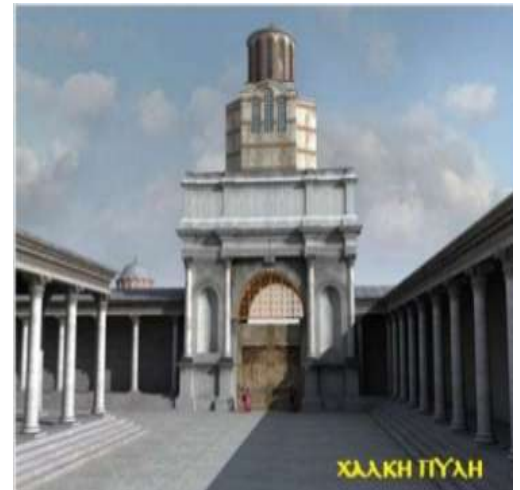
Λέων Γ'

Κωνσταντίνος Ε'

Στην απαγόρευση των εικόνων οδήγησαν λόγοι:

1. **στρατιωτικοί** (εύνοια των κατοίκων των ανατολικών επαρχιών που είχαν ανεικονικές αντιλήψεις και προστάτευαν τα σύνορα της Μ. Ασίας από τους Άραβες.)
2. **εσωτερικοί** (περιορισμός επιρροής των μοναχών)
3. **ιδεολογικοί – θρησκευτικοί** (δεισιδαιμονίες- υπερβολές στη λατρεία των εικόνων- η αντίληψη ότι οι ήττες οφείλονταν στη θεϊκή οργή για την ειδωλολατρική λατρεία των εικόνων)

Φάσεις της εικονομαχίας

α' φάση: 726-787.

1. Απομακρύνθηκε η εικόνα του Χριστού από τη Χαλκή Πύλη.
2. Εκδόθηκε αυτοκρατορικό διάταγμα που απαγόρευε τη λατρεία των εικόνων (730).
3. Τιμωρήθηκαν οι εικονόφιλοι (εξορίες, φυλακίσεις, δημεύσεις περιουσιών).
4. Υπερασπίστηκε τους εικονολάτρες ο **Ιωάννης Δαμασκηνός**.
5. Η ένταση κορυφώθηκε επί **Κωνσταντίνου Ε΄**.
6. Καταστράφηκαν μονές-προπύργια της εικονολατρίας και έγιναν διώξεις μοναχών .
7. Τέλος της α' φάσης με την Ζ' Οικουμενική Σύνοδο(787)-Ειρήνη Αθηναία-αποκατάσταση των εικόνων-τιμητική προσκύνηση.

Β' φάση: 815-843

1. Είχε μικρότερη ένταση και διάρκεια.
Άρχισε με το Λέοντα Ε' τον Αρμένιο που απέδωσε τις ήττες των Βυζαντινών στην εικονολατρία.
2. Τελείωσε από την αυτοκράτειρα Θεοδώρα με την οριστική αναστήλωση των εικόνων (Σύνοδος του 843).

Σημασία της ήττας των εικονοκλαστών.

1. Η ελληνική πνευματική παράδοση που απέδιδε τη θεία μορφή νίκησε την ανεικονική ασιατική παράδοση.
2. Οι θρησκευτικές διαμάχες τερματίστηκαν.
3. Άρχισε γόνιμη συνεργασία Κράτους-Εκκλησίας.
4. Η Εκκλησία αφοσιώθηκε στο ιεραποστολικό έργο της.
5. Αρχίζει η ακμή των μοναστηριών.
6. Περιορίστηκαν οι υπερβολές στη λατρεία των εικόνων και των λειψάνων

Συνέπειες της Εικονομαχίας

- **Εσωτερικό** : Ο λαός διχάστηκε.
- **Εξωτερικό** : Η Εκκλησία της Ρώμης βρήκε ευκαιρία να στραφεί προς τους Φράγκους ηγεμόνες κι έτσι χάθηκε για το Βυζάντιο.
- **Τέχνη**: Απαγορεύτηκε η παράσταση θείων προσώπων στους τοίχους των εκκλησιών. Καταστράφηκαν έργα τέχνης και εικόνες μεγάλης καλλιτεχνικής και ιστορικής αξίας. Οι Εκκλησίες διακοσμήθηκαν με ζώα, φυτά και διακοσμητικά μοτίβα.
- **Γράμματα**: Περιορίστηκε η ενασχόληση με τα γράμματα. Καταστράφηκαν τα κείμενα των εικονομάχων μετά το 843, έτος αναστύλωσης των εικόνων.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποιο είναι το ερώτημα που συνδέθηκε με την Εικονομαχία;
2. Ποιοι είναι οι πρωτεργάτες της εικονομαχικής κίνησης;
3. Ποιοι είναι οι παράγοντες που οδήγησαν στην απαγόρευση των εικόνων;
4. Ποια είναι τα γεγονότα της πρώτης φάσης της Εικονομαχίας; Ποιοι ονομάστηκαν εικονόφιλοι;
5. Ποιος υπερασπίστηκε τη λατρεία των εικόνων;
6. Ποια στάση κράτησε ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος Ε';
7. Ποια αυτοκράτειρα συγκάλεσε την Ζ' Οικουμενική Σύνοδο; Τι αποφασίστηκε;
8. Ποιος αυτοκράτορας προκάλεσε τη δεύτερη φάση της Εικονομαχίας;
9. Ποια αυτοκράτειρα συγκάλεσε νέα σύνοδο; Πότε; Τι αποφασίστηκε;
10. Ποια είναι η σημασία της ήττας των εικονοκλαστών;
11. Ποιες είναι οι συνέπειες της εικονομαχίας στην εξωτερική πολιτική;
12. Ποιες είναι οι συνέπειες της εικονομαχίας στην τέχνη;